

ETHISCHE CODE

2025

V1.6_7.04.2025

INTRODUCTIE

Artsen Zonder Vakantie is een erkende Belgische ngo die zich inzet voor toegankelijke, kwaliteitsvolle en veerkrachtige gezondheidszorg en vormt een dynamisch netwerk van meer dan 500 expert-vrijwilligers uit de zorgsector in België, Benin, Burkina Faso, Burundi en de Democratische Republiek Congo. Onze expertise in ziekenhuiszorg steunt op meer dan 40 jaar ervaring op het vlak van basisdiensten voor een referentieziekenhuis (interne geneeskunde, basischirurgie, materniteit, pediatrie inclusief alle onderliggende specialiteiten) en talrijke andere transversale domeinen (biomedisch en technisch onderhoud, ziekenhuishygiëne en ziekenhuisbeheer, volksgezondheid en geestelijke gezondheid).

Vrijwilligers, vaste medewerkers, partners en andere betrokkenen bij AZV werken samen aan de verdere uitbouw van kwaliteitsvolle ziekenhuiszorg, aangepast aan de reële noden van de bevolking in de regio, zodat de mensen er op elk moment terecht kunnen en medisch geholpen worden. Zo doen we samen ziekenhuizen groeien, kan het zorgpersoneel zich professioneel verder ontwikkelen en krijgen patiënten de best mogelijke zorgen toegediend.

In deze ethische code definiëren we de verwachtingen over hoe de samenwerking tussen alle betrokkenen bij de werking van of met AZV op een correcte, professionele en ethische manier verloopt. We verwijzen naar het arbeidsreglement, de partnerovereenkomst, het vademecum en de externe samenwerkingsovereenkomsten waarin beschreven staat hoe de ethische code gedeeld en toegelicht wordt. We zijn ons bewust dat deze ethische code niet alle kwesties zal kunnen vermijden en zetten ons daarom aanvullend in om voor alle betrokkenen momenten van sensibilisering en opleiding te voorzien. Het is aan ieder van ons om in deze moeilijkere, onethische situaties de gedragingen af te toetsen aan de kernwaarden.

Artsen Zonder Vakantie engageert zich ertoe alle meldingen van onethische kwesties zorgvuldig te behandelen volgens de hier toegelichte procedures, met respect voor vertrouwelijkheid en integriteit.

MELDPUNT

Een meldpunt in een ethische code dient als vertrouwelijk kanaal waar medewerkers, vrijwilligers, partners of andere stakeholders onethisch gedrag, integriteitsschendingen of vermoedens daarvan kunnen melden.

Wil je een **onethische situatie melden of een formele klacht indienen**, dan kan dat uitsluitend via mail aan integriteit@azv.be of integrite@msv.be *

*Deze mailbox is toegankelijk voor de klachtenmanager (Jan Teugels), de integriteitsverantwoordelijke (Stefaan Bonte) en de Voorzitter van het Ethisch Comité (Catherine Van Dessel). Een klacht tegen één van deze functies is dus zichtbaar voor de andere functies. Een vraag omtrent een advies rond integriteit komt terecht bij de integriteitsadviseur (Freya Swinnen).

Bij vragen over onze ethische code (of de naleving ervan) kan je steeds terecht bij één van de contactpersonen van AZV.

Contactpersonen bij AZV in het kader van ethische code en integriteit:

- **Integriteitsverantwoordelijke:** Stefaan Bonte via stefaan.bonte@azv.be
- **Klachtenmanager:** Jan Teugels via jan.teugels@azv.be
- **Integriteitsadviseur:** Freya Swinnen via freya.swinnen@azv.be
- **Focal point regio's:**
 - Afrique Centrale : Blaise Mulimbi via blaise.mulimbi@msv.be
 - Afrique de l'Est : Taulo Niyinkunze via taulo.niyinkunze@msv.be
 - Afrique de l'Ouest : Bruno Biaou via bruno.biaou@msv.be
 - Europa : Rozette Geuens via rozette.geuens@azv.be

Indien de digitale toegankelijkheid niet mogelijk is en mailen moeilijk of zelfs onmogelijk is, dan kan je een melding doen, dan wel hulp of raad vragen:

- Als partnerorganisatie: aan de respectievelijke medische coördinator of (regio)manager
- Als vrijwilliger: aan de medische coördinator van je land of de programmacoördinator in België.
- Als personeelslid: aan de 'Point Focal Integriteit' van je regio, de vertrouwenspersoon in België, je leidinggevende, een collega.
- Als externe consultant: de desbetreffende contactpersoon van de opdracht.

Disclaimer

Alle vragen of meldingen over (schendingen van) de ethische code worden confidentieel behandeld. Het is van belang dat zorgen met betrekking tot ethische kwesties kenbaar gemaakt worden, zodat de zaak snel kan worden onderzocht en adequaat wordt aangepakt, zowel naar het volgen van de juiste procedure als het betrekken van de juiste personen. Bijgevolg zal anonimiteit niet altijd (of per definitie) kunnen gegarandeerd worden.

Wie een klacht of mogelijke inbreuk op de ethische code meldt, is bovendien beschermd door de wet van de klokkenluiders. Dat betekent dat de identiteit van zowel de melder als de persoon in opspraak en eventuele slachtoffer(s) worden beschermd gedurende het proces: zij kunnen rekenen op bescherming van persoonsgegevens, het vermoeden van onschuld en het recht op horen, bijstand en verdediging. Geen enkele persoon zal hiervan een nefast of nadelig gevolg ondervinden.

Indien nodig, zal AZV slachtoffers van onethische situaties doorverwijzen naar psychologische en/of juridische bijstand.

KERNWAARDEN

De vijf kernwaarden van Artsen Zonder Vakantie vormen de leidraad voor onze ethische code:

- Integriteit
- Verbondenheid
- Excellentie
- Verantwoordelijkheid
- Duurzaamheid

1. INTEGRITEIT

We zijn integer in alles wat we doen.

We behandelen elkaar met respect, op basis van gelijkwaardigheid en zonder enige vorm van discriminatie op grond van onder andere gender, huidskleur, taal, religie, politieke of andere vormen van discriminatie die wettelijk verboden zijn. We dragen zorg voor al onze werkmiddelen. We moedigen collega's, vrijwilligers, partners en derden aan om ideeën, informatie en standpunten uit te wisselen en persoonlijke meningen te verdedigen binnen het kader van de visie, missie en strategie van de organisatie.

Hoe beleven we bij Artsen Zonder Vakantie de kernwaarde 'Integriteit'?

- We respecteren de wetten en reglementen die van kracht zijn in België en/of het land waar we onze opdracht uitvoeren. Wij tonen respect voor de lokale, nationale en internationale instellingen en hun symbolen.
- We zijn respectvol in onze communicatie naar elkaar, in welke vorm dan ook, zowel intern als extern.
- We zorgen dat alle processen correct en traceerbaar worden uitgevoerd.
- We zijn ons bewust van de gevoeligheid van bepaalde gewoonten en tradities en religieuze overtuigingen.
- We halen geen enkel persoonlijk (financieel of ander) voordeel uit de positie die we bekleden.
- We aanvaarden geen enkele gift, steekpenning, betaling of ander economisch voordeel dat méér is dan een symbolisch geschenk.
- Niet-officiële betalingen, zelfs van kleine bedragen, vaak uitbetaald aan lagere ambtenaren (zodat wettelijke routineformaliteiten (versneld) uitgevoerd worden) zijn niet toegelaten. Elke medewerker die gevraagd wordt om zulke betaling te doen, meldt dit aan de verantwoordelijke leidinggevende, die dit op zijn beurt aan de integriteitsverantwoordelijke meldt.
- Elke vorm van uitbuiting, misbruik of intimidatie (al dan niet van seksuele aard) van mensen, en van kinderen in het bijzonder, wordt als een onaanvaardbare schending van de menselijke waardigheid beschouwd en onder geen beding getolereerd.

De onderstaande definities van uitbuiting, misbruik en intimidatie zijn gebaseerd op het glossarium van de VN en worden ook gehanteerd door OESO-DAC:

- o **Uitbuiting:** elk feitelijk misbruik of poging tot misbruik van een persoon in een positie van kwetsbaarheid, vertrouwen, of ongelijke macht voor (al dan niet seksuele) doeleinden, met inbegrip van - maar niet beperkt tot - het verkrijgen van economische, sociale of politieke voordelen van de uitbuiting van een ander.
- o **Misbruik:** feitelijk of bedreigend fysiek en/of verbaal grensoverschrijdend gedrag (al dan niet van seksuele aard), hetzij met fysiek/verbaal geweld, of onder dwang, of door uitbuiting van ongelijke machtsverhouding.
- o **Intimidatie:** onaanvaardbaar en ongewenst gedrag, waaronder - maar niet beperkt tot - seksuele suggesties of eisen, verzoeken om seksuele gunsten, en seksueel, verbaal of fysiek gedrag

2. VERBONDENHEID

We werken vanuit verbondenheid met elkaar.

Peer groepen in Afrika en Europa leren elkaar echt kennen en werken samen in een sfeer van gelijkheid, openheid en vertrouwen. We maken authentieke en betekenisvolle verbindingen mogelijk voor ons personeel, vrijwilligers, partners, stakeholders en donateurs.

Hoe beleven we bij Artsen Zonder Vakantie de kernwaarde ‘Verbondenheid’?

- We werken in de logica van AZV als een netwerkorganisatie: vanuit “samen staan we sterk” bouwen we aan een netwerk van duurzame en authentieke relaties.
- We verkiezen een participatieve samenwerking en co-creatie van projecten.
- We hechten belang aan diversiteit, interculturele en uiteenlopende perspectieven in de samenwerking met vrijwilligers, personeel en partners.
- We streven ernaar om breed gedragen besluiten te nemen.
- We zetten actief in op het creëren van ontmoetings- en uitwisselingsmomenten.
- We zijn steeds bereid om elkaar te helpen.
- We zijn oprecht geïnteresseerd in elkaar.
- We communiceren duidelijk en openlijk met elkaar en zorgen voor een vloeiende informatiestroom binnen de organisatie en met alle betrokken partijen.
- We luisteren en hebben begrip voor elkaars standpunt en mening en zoeken samen naar een akkoord waar elke partij zich in kan vinden.
- We zijn transparant naar elkaar toe met aandacht voor de nodige discretie over gevoelige informatie.

3. EXCELLENTIE

We streven naar excellentie.

Wij streven ernaar om resultaten van hoge kwaliteit te behalen. We doen dat met de nodige zorgvuldigheid, we zijn ambitieus, we zoeken naar innovatieve oplossingen en zetten ons in voor de continue verbetering van ons werk. Alleen door samen te werken behalen we de beste resultaten met de grootste impact, waaruit iedereen voldoening haalt.

Hoe beleven we bij Artsen Zonder Vakantie de kernwaarde ‘Excellentie’?

- We creëren binnen de organisatie en in relatie tot derden een klimaat van “actief leren” van en met elkaar.
- We stellen ons werk kritisch in vraag en zijn bereid, eventueel met de hulp van AZV, bij te sturen waar nodig.
- We creëren ruimte van waaruit innovatieve ideeën aangereikt en getest worden.
- We zetten ons actief in om een hoog niveau van expertise te ontwikkelen in een aantal medische, paramedische en technische domeinen waarbinnen de organisatie actief is. We erkennen de nood aan en streven naar complementariteit met andere partners in de domeinen waar we minder sterk staan.

- We evalueren regelmatig onze interne processen, het geleverde werk en de bekomen resultaten en passen deze aan de hand van de lessen die uit de evaluaties zijn getrokken aan.
- We streven ernaar om onze projecten, onze kennis, onze ervaring en onze relaties met alle betrokkenen continue te verbeteren en voorzien hiervoor de nodige uitwisselings- en leermomenten in alle processen.
- We investeren in de systematisering en documentatie van onze expertise en alles wat ons in staat stelt onszelf opnieuw uit te vinden om excellentie te bereiken.
- We delen de opgebouwde kennis en ervaringen met de betrokkenen in ons netwerk.
- We geven externe zichtbaarheid aan onze expertise.

4. VERANTWOORDELIJKHEID

We nemen onze verantwoordelijkheid.

Iedereen maakt deel uit van een ecosysteem waarin we allemaal onze verantwoordelijkheid nemen. Dit betekent initiatief nemen, op een constructieve manier stelling nemen en oplossingen aandragen. We durven ons uit te spreken, zelfs als dit ons kwetsbaar maakt. We zeggen waar we voor staan, waardoor we aandacht vragen, we openen debatten en creëren een meerwaarde voor de mensen en organisaties om ons heen.

Hoe beleven we bij Artsen Zonder Vakantie de kernwaarde ‘Verantwoordelijkheid’?

- We hebben een organisatiecultuur waarin initiatief nemen vanzelfsprekend is.
- We zijn verantwoordelijk voor de (bewuste) keuzes die we maken en/of nemen het initiatief om anderen hierbij te betrekken.
- We werken autonoom en met verantwoordelijkheid om onze doelstellingen te bereiken.
- We formuleren proactief ideeën die bijdragen tot de verdere ontwikkeling van de eigen functie en de organisatie.
- We nemen actief deel aan overleg, discussies en debat.
- We respecteren de interne (preventieve) veiligheidsrichtlijnen en procedures.
- We behandelen middelen en materialen die ons ter beschikking worden gesteld met respect.
- We gaan verantwoordelijk om met de middelen, die ons door particulieren en institutionele donoren ter beschikking worden gesteld, om de missie en de doelstellingen van de organisatie te realiseren.
- We melden een inbreuk of conflict op een vooropgestelde procedure of moedigen anderen aan dit te doen.
- We stellen geen handelingen waarvoor we niet de nodige competenties bezitten, tenzij dit binnen een duidelijk omkaderd traject plaatsvindt, en vermijden zo het toebrengen van schade aan derden, collega's of de organisatie.
- Wij behandelen alle vertrouwelijke informatie op een discrete manier, met de grootste zorg en integriteit. Personeelsleden en vrijwilligers respecteren strikt de discretieplicht zoals omschreven in respectievelijk het arbeidsreglement en vademecum. Voor informatie die onder het medisch beroepsgeheim valt, zie de sectie omtrent de Medische ethiek.
- We vermijden belangenconflicten en, indien er zich toch één voordoet, meld je deze aan de direct leidinggevende of aan de contactpersoon binnen de organisatie.
- We zijn ons bewust van de impact die onze acties en uitspraken hebben op hoe AZV wordt gepercipieerd en we handelen altijd in het belang van de organisatie.
- We houden ons aan de vooropgestelde deadlines en afspraken en signaleren zo snel mogelijk wanneer we deze dreigen mis te lopen.

5. DUURZAAMHEID

We leveren duurzame impact.

Duurzaamheid in al haar dimensies is een leidraad in alles wat we doen en in de manier waarop we het doen. Duurzaamheid is een kernprincipe in de professionalisering van onze organisatie en beheerssystemen, waarmee we op een milieuvriendelijke manier continuïteit waarborgen. We werken aan respectvolle, gelijkwaardige relaties met medewerkers, vrijwilligers, partners, donateurs en derden. We bouwen samen aan veerkrachtige zorgsystemen, waar nodig.

Hoe beleven we bij Artsen Zonder Vakantie de kernwaarde 'Duurzaamheid'?

- We streven ernaar een duurzame organisatie te zijn en handelen op een milieuvriendelijke en verantwoorde manier. We gebruiken middelen efficiënt en we gaan bewust om met onze ecologische voetafdruk.
- Wij richten ons op een evenwichtige financiële strategie die de lange termijn stabiliteit van de organisatie waarborgt.
- We zorgen voor een transparante communicatie, open rapportering en betrekken alle belanghebbenden bij besluitvorming.
- We documenteren onze processen en opgedane kennis, zodat een vlotte overdracht in tijd en persoon mogelijk is.
- We bouwen aan respectvolle en gelijkwaardige samenwerkingen. We werken op een open en inclusieve manier samen met collega's, vrijwilligers, partners en donoren, waarbij we lokale autonomie en lange-termijn-relaties versterken.
- Wij werken op een gedecentraliseerde manier, zodat we beslissingen kunnen nemen die specifiek aansluiten bij de lokale context en de betrokkenheid van lokale partners bevorderen.
- We werken samen in een netwerk. We delen kennis en waar nodig bundelen we middelen met internationale en lokale partners om duurzame impact te maximaliseren.
- We zorgen ervoor dat de opleidingen aansluiten bij de lokale richtlijnen en internationale best practices, om de impact en effectiviteit van de zorg op lange termijn te garanderen.
- We bevorderen het correct gebruik en onderhoud van medische apparatuur bij onze partnerziekenhuizen om een langere levensduur te verzekeren, wat zowel economisch als ecologisch voordeel oplevert.
- We werken volgens een PDCA-cyclus¹ om de kwaliteit van onze interne processen, procedures en werkwijze bij te sturen waar nodig, en een zo duurzaam mogelijke impact te genereren.
- We zetten in op milieuvriendelijke praktijken bij onze partnerziekenhuizen, zoals het effectief beheer van ziekenhuisafval en het zoeken naar oplossingen voor duurzame infrastructuurverbeteringen die de lokale context respecteren.
- We hanteren een aankoopbeleid voor medische apparatuur en geneesmiddelen voor onze partners waarbij we de voorkeur geven aan lokale aankoop.

¹ PDCA: Plan Do Check Act

MEDISCHE ETHIEK

Vanuit onze inzet voor toegankelijke, kwaliteitsvolle en veerkrachtige gezondheidszorg hebben we respect voor de principes van de medische ethiek.

De principes van de medische ethiek zijn een verzameling van fundamentele waarden die de medische praktijk en de relatie tussen zorgprofessionals en patiënten sturen (Wereldgezondheidsorganisatie).

Ethische principes, zoals respect voor het individu, geïnformeerde toestemming en vertrouwelijkheid, vormen de basis van de arts-patiëntrelatie.

Wat betekent het naleven van de Medische Ethiek bij Artsen Zonder Vakantie?

- Wij handelen steeds vanuit het principe “Do no harm”.
- Wij kennen en respecteren de universele regels van de medische deontologie. [WMA International Code of Medical Ethics – WMA – The World Medical Association](#)
- Wij werken binnen het kader van het gezondheidsbeleid en respecteren de ethisch-medische code van elk land waar we werkzaam zijn.
- Wij verlenen niet louter medische zorg, maar richten ons op vorming en capaciteitsversterking van zorgprofessionals en zorgstructuren met het oog op het verbeteren van de kwaliteit van zorg. Dit doen we binnen het bredere kader van internationale samenwerking en duurzame ontwikkeling, waarbij we medische expertise verbinden met educatie en structurele versterking van zorgsystemen.

WAT TE DOEN BIJ EEN INCIDENT?

Wat doe je wanneer je een inbreuk vaststelt op de ethische code? Wat doe je wanneer je vindt dat je niet in lijn met de waarden van onze organisatie behandeld bent?

Het zijn belangrijke vraagstukken waar we als organisatie graag willen dat iedereen die voor of met AZV samenwerkt, weet hoe hierop te reageren. Hieronder het stappenplan:

1. Zet voor jezelf alle feiten op een rijtje

- Wat is er precies gebeurd? Wat zijn de feiten?
- Op welke manier beschouw je de feiten of situatie als een inbreuk op de ethische code of de integriteit?
- Tot welke conclusie ben je gekomen? Wat hebben de feiten bij jou losgemaakt?
- Heb je eventueel informatie of gegevens die kunnen helpen om jouw vaststellingen/conclusie te bevestigen?
- Kan je het zelf oplossen door met de andere partij in dialoog te gaan?
- Kan je het bespreken met jouw manager of contactpersoon binnen AZV?

2. Bespreek de situatie of het vermoedelijke incident in vertrouwen met iemand binnen de organisatie

- Deel je bezorgdheid met iemand in de organisatie die jij vertrouwt (bv. je manager, een vertrouwenspersoon, een betrouwbare collega, een Point Focal Integriteit of de integriteitsadviseur).

- Als je ervoor kiest om de integriteitsadviseur te contacteren, overloopt deze de situatie met jou (hij/zij brengt alles in kaart, maakt je wegwijs in de procedure en bespreekt de verschillende opties).

3. Je beslist om een klacht in te dienen

Zie onderstaande

